

LR Ekonomikos ir inovacijų ministerijai

2020-10-01

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491, Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 ir Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo Nr. I-1510 pakeitimų projektų

Lietuvos pramonininkų konfederacija ir asociacija „Investors' Forum“ (toliau kartu – Asociacijos) šiuo raštu teikia savo pastabas ir pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos (toliau – Ministerija) parengtų Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2, 8, 19, 20, 21, 29, 35, 42, 46, 50, 52, 55, 59, 71, 72, 77, 79, 86, 91, 92, 97 straipsnių pakeitimo ir 100 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto (toliau – VPĮ projektas), Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 2, 31, 32, 33, 41, 48, 49, 55, 63, 64, 69, 79, 80, 85, 87, 94, 99, 100, 103 straipsnių pakeitimo ir 106 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto (toliau – KS įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo Nr. I-1510 3, 5, 11, 14, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 36, 40, 47, 50, 51, 58, 60, 62, 64, 65, 66, 67, 68 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 101 ir 461 straipsniais ir 71 straipsnio, III skyriaus antrojo skirsnio ir 6 priedo pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto (toliau – KĮ projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Pažymime, kad ta apimtimi, kiek VPĮ projekto nuostatos savo turiniu iš esmės sutampa su KS įstatymo projekto ir (ar) KĮ projekto nuostatomis, koncentracijos tikslu, toliau pasisakoma tik dėl VPĮ projekto nuostatų. Tačiau tokios pastabos ir pasiūlymai dėl VPĮ projekto turėtų būti suprantami, kaip kartu teikiami ir atitinkamoms KS įstatymo ir (ar) KĮ nuostatomis.

Dėl VPĮ projekto 5 str. ir 16 str. (VPĮ 21 ir 77 str. pakeitimų)

VPĮ projekto 5 str. siekiama perkančiosios organizacijos ar pagalbinės pirkimų veiklos paslaugų teikėjo darbuotojams, pirkimo iniciatoriams, viešojo pirkimo komisijos nariams ar ekspertams, stebėtojams, dalyvaujantiems pirkimo procedūroje ar galintiems daryti įtaką jos rezultatams netaikyti reikalavimo pasirašyti nešališkumo deklaraciją, jeigu privatūs interesai deklaruojami Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nustatyta tvarka. Analogiškai siekiama pakeisti ir VPĮ 77 str. 3 d., nurodant, kad vykdant projekto konkursą vertinimo komisijos pirmininku ir nariais skiriami tik nepriekaištingos reputacijos asmenys, pasirašę nešališkumo deklaraciją, išskyrus atvejus, kai privatūs interesai deklaruojami Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nustatyta tvarka. VPĮ projekto aiškinamajame rašte tokie pakeitimai yra motyvuojami siekiu sumažinti administracinę naštą atsisakant besidubliuojančių reikalavimų.

Nors ir sutiktina, kad tokiais VPĮ pakeitimais būtų sumažinta administracinė našta perkančiosioms organizacijoms, tačiau jais iš dalies paneigiamas tikslas užkirsti kelią pirkimuose kylantiems interesų konfliktams. Privatūs interesai Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nustatyta tvarka yra deklaruojami bendrai, išviešinant privačiuosius interesus, tačiau jų nesiejant su konkrečiu pirkimu, pirkimo objektu ar potencialiais jo dalyviais. Tuo tarpu nešališkumo deklaracija yra viešojo pirkimo komisijos nario ar eksperto arba kito asmens pareiškimas raštu, kad jis yra nešališkas tiekėjams (VPĮ 2 str. 19 d.), tai yra deklaruojamas asmens nešališkumas konkretaus viešojo pirkimo atveju. Atsižvelgiant į tai, siūlytume apsvarstyti, ar tokie siūlomi pakeitimai praktikoje būtų suderinami su Įstatymų projektų aiškinamuosiuose raštuose deklaruojamais tikslais, be kita ko, tikslu stiprinti perkančiųjų organizacijų vidaus kontrolę.

Dėl VPĮ projekto 6 str. (VPĮ 29 str. 3 d. pakeitimų)

VPĮ projekto 6 str. keičiama VPĮ 29 str. 3 d. nuostata, suteikiant perkančiajai organizacijai teisę savo iniciatyva nutraukti pradėtas pirkimo ar projekto konkurso procedūras, jeigu per nustatytą terminą paraišką, pasiūlymą, projekto konkurso planą ar projektą pateikia tik vienas tiekėjas.

Sutiktina, kad vieno pirkime dalyvaujančio tiekėjo problema Lietuvos viešųjų pirkimų srityje egzistuoja ir yra spręstina. Tačiau, Asociacijų įsitikinimu, siūlomas VPĮ 29 str. 3 d. pakeitimas yra netinkamas būdas šiai problemai spręsti. Tokiu pakeitimu nėra siekiama pašalinti problemos esmės – kodėl pirkime / konkurse dalyvauja tik vienas tiekėjas, o sprendžiamas tik atsiradusių pasekmių klausimas tokį pirkimą nutraukiant. Be to, akcentuotina, kad VPĮ projektu pasekmių klausimas yra sprendžiamas tiekėjų sąskaita, t. y. pažeidžiant pirkime dalyvaujančio tiekėjo teisėtus lūkesčius sudaryti viešojo pirkimo sutartį ir ignoruojant tiekėjo kaštus, patirtus rengiantis pirkimui bei teikiant pasiūlymą.

Pirma, vieno pirkime dalyvaujančio tiekėjo problema yra dažnai susijusi su nepakankamu ir (ar) netinkamu perkančiosios organizacijos pasirengimu pirkimui. Šiuo metu VPĮ numato įvairias priemones, skirtas perkančiosioms organizacijoms rengiantis pirkimui, t. y. perkančioji organizacija paskelbia pirkimų planus (VPĮ 26 str.), turi teisę prašyti suteikti ir gauti nepriklausomų ekspertų, institucijų arba rinkos dalyvių konsultacijas, konsultuotis su visuomene (VPĮ 27 str. 1 d. 1) p.), CVP IS paskelbti techninių specifikacijų projektus ir gauti dėl jų rinkos dalyvių pastabas (VPĮ 27 str. 1 d. 1) p.), gali pirkimo dokumentus pristatyti susitikimuose su potencialiais tiekėjais (VPĮ 36 str. 7 d.). Visos šios priemonės yra skirtos būtent atlikti rinkos tyrimą, nusistatyti potencialių tiekėjų skaičių, jų geografiją, gauti rinkos dalyvių pastabas dėl pirkimo objekto, techninės specifikacijos projekto ar sutarties vykdymo sąlygų. Perkančiajai organizacijai atsižvelgus į racionalius potencialių dalyvių siūlymus, tikėtina, kad pirkimas sudomins daugiau dalyvių.

Antra, vieno pirkime dalyvaujančio tiekėjo problema yra neretai susijusi su esama technine / programine perkančiosios organizacijos valdoma infrastruktūra ar perkančiosios organizacijos negebėjimu (ar nenoru) priimti lygiaverčius sprendimus. Taigi, VPĮ projektu siūloma perkančiosios organizacijos teisė nutraukti pirkimą, kuriame pasiūlymą pateikė tik vienas tiekėjas, visiškai nesprenžia tikrosios problemos – poreikio paruošti tinkamus pirkimo dokumentus.

Trečia, perkančiosios organizacijos teisė nutraukti pirkimo procedūras dėl aplinkybės, kad pasiūlymą pirkime pateikė vienas tiekėjas, pažeidžia pirkimo dalyvio, pateikusio pasiūlymą, teisėtus lūkesčius sudaryti viešojo pirkimo sutartį. Vien tai, kad pirkime buvo gautas vieno tiekėjo pasiūlymas savaime neindikuoja, kad jis būtų netinkamas, pasiūlymo kaina neracionali ar pan.

Primintina, kad netinkamo tiekėjo pasiūlymo kontrolė yra užtikrinama per (i) pasiūlymo objekto atitiktį techninės specifikacijos reikalavimams bei (ii) pasiūlymo kainos atitiktį perkančiosios organizacijos nustatytam pirkimo biudžetui.

Ketvirta, VPĮ projektu paneigiami ir ignoruojami tiekėjo tiesioginiai ir netiesioginiai kaštai, rengiantis dalyvauti pirkime, t. y. analizuojant pirkimo dokumentus, komunikuojant su potencialiais partneriais, subteikėjais, sudarant susitarimus bei rengiant pasiūlymą pirkime. Tokie sąžiningai veikiančio tiekėjo kaštai, pirkimo nutraukimo atveju, tiekėjui nėra kompensuojami.

Apibendrinant, VPĮ projektu siekiama ne didinti pirkimų kokybę naudojant šiuo metu VPĮ įtvirtintus įrankius – rinkos konsultacijas, rinkos tyrimus, techninių specifikacijų projektų paskelbimą, konkrečių tiekėjų kvietimą dalyvauti – o sudaroma galimybė, būtent, tiekėjų sąskaita šalinti nekokybiškai vykdyto pirkimo pasekmes. Tai gali turėti priešingą nei siekiama rezultatą – mažinti pajėgių tiekėjų susidomėjimą dėl tiekėjo absoliučiai nevaldomos rizikos.

Dėl VPĮ projekto 7 ir 13 str. (VPĮ 35 str. 2 d. ir 59 str. 3 bei 5 d. pakeitimų)

VPĮ projekto 7 ir 13 str. siekiama papildyti VPĮ 35 str. 2 d. nauju 33 p. bei papildyti VPĮ 59 str. 3 d. nauju 4 p., taip pat pakeisti VPĮ 59 str. 5 d. Visi šie VPĮ projektu siūlomi pakeitimai yra susiję su siekiu įtvirtinti galimybę perkančiosioms organizacijoms derėtis supaprastintų pirkimų atveju pirkimą atliekant atviro konkurso būdu ir kai tai nustatyta pirkimo dokumentuose.

Nors suprantamas siekis supaprastinti ir pagreitinti supaprastintų viešųjų pirkimų vykdymą, tačiau abejotina, ar siekiami įtvirtinti pakeitimai užtikrins tinkamą viešųjų pirkimų principų įgyvendinimą.

Visų pirma, pirkimai priskiriami tarptautiniams, supaprastintiems arba mažos vertės pirkimams pagal pirkimų vertės ribas. Toks skirstymas yra aktualus dėl vykdomo viešojo pirkimo teisinio reguliavimo. Pavyzdžiui, mažos vertės pirkimams yra taikoma lankstesnė tvarka, kadangi mažos vertės pirkimai dėl savo specifikos bei mažos vertės iš esmės nedaro įtakos ūkio subjektų varžymuisi bendrojoje Europos Sąjungos rinkoje, išskyrus atvejus, jei egzistuoja tarptautinis interesas¹. Būtent dėl to mažos vertės pirkimai gali būti atliekami paprastesniu, greitesniu derybų būdu.

Šiuo atveju VPĮ pakeitimai, kuriais siekiama įtvirtinti galimybę vykdant supaprastintus pirkimus atviro konkurso būdu perkančiosioms organizacijoms derėtis, grindžiami tik poreikiu pagreitinti supaprastintų viešųjų pirkimų vykdymą. Tačiau toks siekis neturėtų būti prioritetas ir laikomas pakankamu pagrindu leisti perkančiosioms organizacijoms visais supaprastintų pirkimų atvejais derėtis, t. y. pirkimus vykdyti derybų būdu. 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, (toliau – Direktyva) preambulės 24 p. nustato, jog valstybės narės turėtų galėti numatyti konkurso procedūrą su derybomis arba konkurencinį dialogą, taikomus įvairiais atvejais, jeigu tikėtina, kad atviri ar riboti konkursai be derybų neduos tenkinančių pirkimo rezultatų. Šiuo atveju VPĮ projektu atitinkama galimybė derėtis supaprastintuose pirkimuose atviro konkurso būdu nėra grindžiama tuo, jog derybų būdu vykdant supaprastintus pirkimus bus pasiekiami geresni pirkimo rezultatai.

Antra, pažymėtina, jog šiuo metu VPĮ įtvirtina galimybę atskirais atvejais supaprastintus pirkimus vykdyti derybų būdu. Šiuo metu galiojantis VPĮ 63 str. 2 d. nustato, jog perkančioji organizacija visais atvejais gali pasirinkti skelbiamų derybų būdą, kai atliekamas supaprastintas pirkimas ar

---

¹ ESTT 2001-12-03 nutartis byloje Vestergaard, C-59/00.

perkamos VPĮ 2 priede nurodytos socialinės ir kitos specialiosios paslaugos. VPĮ 71 str. 6 d. taip pat įtvirtina atvejus, kada prekės ar paslaugos gali būti perkamos supaprastintų pirkimų atvejais neskelbiamų derybų būdu. Manytina, kad šios šiuo metu galiojančios VPĮ nuostatos padeda užtikrinti supaprastintą ir greitą viešųjų pirkimų vykdymą būtent tais atvejais, kai tai yra reikalinga, o konkursai be derybų neduotų tenkinančių pirkimo rezultatų. Atsižvelgiant į tai, iš siūlomų nuostatų ir Įstatymų projektų aiškinamojo rašto nėra aišku, kokią pridėtinę vertę praktikoje sukurtų ir kodėl yra reikalingi siekiami įtvirtinti pakeitimai.

Dėl VPĮ projekto 8 str. (VPĮ 42 str. 1 d. pakeitimų)

VPĮ projekto 8 str. siekiama pakeisi VPĮ 42 str. 1 d., numatant, kad perkančioji organizacija neprivalo prašyti pasiūlymo užtikrinimo darbų tarptautinių pirkimų atvejais, o perkančioji organizacija dėl to spręstų kiekvienu atveju individualiai.

Asociacijos pritaria VPĮ projektu siūlomiems pakeitimams, taip pat mano, kad VPĮ projektu tikslinga dar labiau supaprastinamas tiekėjų pasiūlymų užtikrinimo reguliavimą, konkrečiai numatant, kad mažos vertės, supaprastintuose ir (ar) atitinkamos vertės nesiekiančiuose pirkimuose perkančioji organizacija negali reikalauti tiekėjų pasiūlymų užtikrinimo. Paaiškiname, kad (i) pasiūlymo užtikrinimas tiekėjams kainuoja ir tuo didina pasiūlymo kainą, (ii) pasiūlymo pateikimo terminai mažos vertės bei supaprastintuose pirkimuose yra itin trumpi, todėl kredito įstaigos ar draudimo bendrovės nespėja laiku išduoti pasiūlymo užtikrinimo dokumento, todėl tiekėjai, siekdami parengti pirkimo dokumentų reikalavimus atitinkančius pasiūlymus, privalo įšaldyti savo apyvartines lėšas, (iii) pasiūlymo užtikrinimo suma sudaro apie 5-15 proc. sutarties vertės, o kadangi pasiūlymai neretai yra vertinami ilgą laiką, tiekėjų lėšos netikslingai yra įšaldomos ilgam laikotarpiui.

Dėl VPĮ projekto 9, 11 ir 19 str. (VPĮ 46, 52 ir 91 str. pakeitimų)

Įstatymų projektų aiškinamuosiuose raštuose nurodyta, kad VPĮ projekto 9, 11, 19 str. numatytais pakeitimais yra siekiama tinkamai įgyvendinti Direktyvų nuostatas dėl rimto profesinio pažeidimo ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) 2019 m. birželio 19 d. sprendimą byloje *Meca*, C-41/18. Sveikintinas Ministerijos siekis užtikrinti VPĮ nuostatų suderinamumą su Europos Sąjungos (toliau – ES) teise. Tačiau, Asociacijų įsitikinimu, Įstatymų projektuose numatyti pakeitimai ne tik tokio suderinamumo neužtikrintų, bet ir prieštarautų ESTT išaiškinimams, taip pat VPĮ įtvirtintą reglamentavimą dėl pašalinimo pagrindų padarytų dar labiau neaiškų ir dviprasmišką, prieštarautų esminiams viešųjų pirkimų ir teisėkūros principams.

Pirma pažymėtina, kad ESTT sprendime *Meca*, C-41/18 pasisakyta būtent ir išimtinai tik dėl Direktyvos 57 str. 4 d. c ir g punktų,² t. y. tik dėl nuostatų, reglamentuojančių tiekėjų pašalinimo

---

² Direktyvos 57 straipsnyje „Pašalinimo pagrindai“ nustatyta:

„<...>

4. Perkančiosios organizacijos gali pašalinti arba gali būti valstybių narių įpareigos pašalinti iš dalyvavimo pirkimo procedūroje ekonominės veiklos vykdytojams esantiems bet kurioje iš šių situacijų:

<...>

c) kai perkančioji organizacija gali tinkamomis priemonėmis įrodyti, kad ekonominės veiklos vykdytojas yra kaltas dėl sunkaus profesinio nusižengimo, dėl kurio galima abejojti jo sąžiningumu;

<...>

g) kai ekonominės veiklos vykdytojas vykdydamas ankstesnę viešąją sutartį, ankstesnę sutartį su perkančiuoju subjektu arba ankstesnę koncesijos sutartį, nustatytą esminį reikalavimą vykdė su dideliais arba nuolatiniiais trūkumais

pagrindus dėl sunkaus (rimto / šiurkštaus) profesinio pažeidimo bei dėl ankstesnės viešojo pirkimo / pirkimo / koncesijos sutarties esminio pažeidimo. Tačiau Įstatymų projektuose numatyti pakeitimai yra susiję ne tik su tokias ESTT aptartais pašalinimo pagrindais, o apima platesnį ratą pašalinimo pagrindų. Atitinkamai, nėra aišku, kuo grindžiami tie Įstatymų projektuose numatyti pakeitimai, kurie yra nesusiję su *Meca*, C-41/18 byloje aptartais pašalinimo pagrindais (pvz., siūlomi VPĮ 46 str. 4 d. 4 p., 6 d. 1 p., 9 d. ir 10 d., 52 str. ir kt.).

Antra, ESTT sprendime *Meca*, C-41/18 iš esmės buvo vertinamas tik klausimas, ar su Direktyvos 57 str. 4 d. c ir g punktais yra suderinama nacionalinė nuostata, pagal kurią vien tas faktas, kad ankstesnės viešojo pirkimo sutarties nutraukimas dėl tiekėjo padaryto esminio jos pažeidimo buvo užginčytas teisme, reiškė, kad kituose (naujuose) viešuosiuose pirkimuose perkančiosios organizacijos negalėjo vertinti tokio sutarties pažeidimo kaip galimai sudarančio pašalinimo pagrindą (tol, kol neįsiteisės galutinis teismo sprendimas).

Atitinkamai, tokiaame kontekste ESTT, be kita ko, pažymėjo, kad:

- (i) Būtent „perkančiosios organizacijos, o ne nacionalinis teismas turi įvertinti, ar ekonominės veiklos vykdytojas turi būti pašalintas iš viešojo pirkimo procedūros“;³
- (ii) „perkančiosios organizacijos teisė pašalinti konkurso dalyvį iš viešojo pirkimo procedūros visų pirma yra skirta tam, kad ji galėtų įvertinti kiekvieno konkurso dalyvio sąžiningumą ir patikimumą“;⁴
- (iii) „jei perkančioji organizacija būtų automatiškai saistoma trečiosios šalies atlikto vertinimo, jai tikriausiai būtų sunku taikant neprivalomus pašalinimo pagrindus skirti ypatingą dėmesį proporcingumo principui. <...> šis principas, be kita ko, reiškia, kad prieš nusprendama pašalinti ekonominės veiklos vykdytoją ši organizacija turėtų atsižvelgti į padarytų pažeidimų nereikšmingumą arba į nereikšmingų pažeidimų pasikartojimą“;⁵

Taigi ESTT sprendime *Meca*, C-41/18 pateiktų išaiškinimų esminė išvada yra ta, kad būtent pačios perkančiosios organizacijos, remdamosi proporcingumo principu ir atsižvelgdamos į atitinkamų pažeidimų pobūdį ar jų pasikartojimą, turi diskreciją nuspręsti, ar atitinkamas tiekėjo ankstesnis (rimtas / šiurkštus) profesinis pažeidimas ir (ar) ankstesnės sutarties esminis pažeidimas, yra tokio pobūdžio, kad dėl to kyla rimtų abejonių dėl šio tiekėjo patikimumo ir, atitinkamai, jis turėtų būti pašalinamas iš tos perkančiosios organizacijos vykdomo viešojo pirkimo Direktyvos 57 str. 4 d. c ir (ar) g p. numatytais pagrindais.

Asociacijos su tokiais išaiškinimais sutinka ir mano, kad jie pagrįsti Direktyvos tikslais ir principais. Tačiau Įstatymų projektuose numatytas tokių išaiškinimų įgyvendinimo būdas su tokiais tikslais ir principais būtų nesuderinamas. Šiuo atžvilgiu pabrėžtina, kad ESTT sprendime *Meca*, C-41/18, be kita ko, akcentuota ir tai, kad:

---

ir dėl to ta ankstesnė sutartis buvo nutraukta anksčiau laiko, buvo pareikalauta atlyginti žalą ar taikomos kitos panašios sankcijos;

<...>.

³ ESTT 2019 m. birželio 19 d. sprendimas *Meca*, C-41/18, 28 p.

⁴ ESTT 2019 m. birželio 19 d. sprendimas *Meca*, C-41/18, 29 p.

⁵ ESTT 2019 m. birželio 19 d. sprendimas *Meca*, C-41/18, 32 p.

„draudžiama valstybėms narėms savo nacionalinėse nuostatose iškreipti tame straipsnyje įtvirtintus neprivalomus pašalinimo pagrindus arba nepaisyti tikslų ir principų, kuriais pagrįstas kiekvienas iš šių pagrindų“⁶.

Asociacijų įsitikinimu, siekiant suderinamumo su ESTT sprendimu *Meca*, C-41/18, nėra pagrįsta VPĮ 46 str. keisti tokia apimtimi, kaip numatyta VPĮ projekte. Iš esmės, pakaktų pašalinti tas VPĮ 46 str. nuostatų dalis, kurios yra susijusios su profesiniu pažeidimu ir (ar) ankstesnės sutarties esminiu pažeidimu ir kuriose perkančiosios organizacijos laisvė spręsti dėl tiekėjo patikimumo / pašalinimo pagrindo egzistavimo susiejama su atitinkamo teismo sprendimo įsiteisėjimu. Konkrečiai, pakaktų atitinkamai pakeisti VPĮ 46 str. 4 d. 6 ir 7 p. bei šio straipsnio 6 d. 3 p.

Trečia, Asociacijos negali sutikti su VPĮ 46 str. pakeitimais, kuriais perkančiosioms organizacijoms suteikiama teisė pašalinti tiekėją iš viešojo pirkimo, kai ji atitinkamą pažeidimą gali „įrodyti bet kokiomis tinkamomis priemonėmis“ (VPĮ projekte numatyti VPĮ 46 str. 4 d. 7 p., 6 d. 1 ir 3 p. pakeitimai). Tokia formuluočių, visų pirma, neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatyme numatyto įstatyminiam reglamentavimui keliamo reikalavimo, kad teisinis reguliavimas turi būti suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas. Nei iš VPĮ projekto aiškinamojo rašto, nei iš siūlomų pakeitimų turinio absoliučiai nėra aišku, kokios (kokio pobūdžio) priemonės turimos omenyje ir kam (kokiam subjektui) jos turėtų būti tinkamos. Jeigu šiuo atveju referuojama į būtent perkančiajai organizacijai tinkamas priemones, pažymėtina, kad tokiu būdu perkančiosioms organizacijos būtų suteikta iš esmės neribota diskrecija spręsti ne tik dėl to (i) ar tiekėjas yra padaręs atitinkamą pažeidimą, (ii) bet ir dėl to, kokias priemones / informaciją perkančioji organizacija laiko pakankamas tokiam pažeidimui konstatuoti. Tokiu būdu būtų reikšmingai, nepagrįstai ir išimtinai tik subjektyviai perkančiosios organizacijos nustatytais pagrindais ribojamas tiekėjų dalyvavimas Lietuvoje vykdomuose viešuosiuose pirkimuose. Taip pat būtų pažeidžiami teisinio tikrumo bei teisėtų lūkesčių principai, būtų sudaromos galimybės iš esmės analogiškas situacijas traktuoti skirtingai, atveriamas kelias galimam perkančiųjų organizacijų piktnaudžiavimui bei „užprogramuojami“ tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų ginčai.

Asociacijos supranta ir neginčija, kad atitinkama sąvoka – „tinkamomis priemonėmis įrodyti“ – yra vartojama ir Direktyvoje. Tačiau Direktyva nėra tiesioginio taikymo teisės aktas ir, atitinkamai, jos nuostatos neretai formuluojamos pakankamai plačiai ir neapibrėžtai. Būtent nacionaliniam įstatymų leidėjui kyla pareiga direktyvos nuostatas įgyvendinti (sukonkretinti) nacionalinėje teisėje, be kita ko, vadovaujantis teisėkūros principais ir nepažeidžiant įgyvendinamo teisės akto esminių tikslų ir principų. Aptariamam atveju tai nebūtų užtikrinta, nes dėl atitinkamos neaiškios ir neapibrėžtos formuluočių būtų ribojama sąžininga konkurencija ir būtų sudaromos sąlygos pažeisti lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo, skaidrumo ir kitus principus.

Ketvirta, siūlomi įstatymų projektai diskutuoti ir tuo aspektu, kad sukuriamas sudėtingas, tikėtina, tarpusavyje persidengiantis ir, bet kuriuo atveju, neaiškus reglamentavimas dėl tiekėjų pašalinimo pagrindų, susijusių su „rimtu profesiniu pažeidimu“. Visų pirma, neaišku, kodėl toks pažeidimas yra numatomas tiek kaip privalomas pašalinimo pagrindas (siūlomas VPĮ 46 str. 4 d. 7 p.), tiek ir kaip neprivalomas pašalinimo pagrindas (siūlomas VPĮ 46 str. 6 d. 3 p.). Šiuo atžvilgiu atkreiptinas dėmesys į tai, kad Direktyvos 57 str. 4 d. c p. pašalinimo pagrindas dėl sunkaus profesinio nusižengimo yra numatytas kaip vienas pašalinimo pagrindas, kurį nacionalinis įstatymų leidėjas gali numatyti kaip privalomą (privalomai numatytiną viešųjų pirkimų sąlygose) arba kaip neprivalomą (kai perkančiosios organizacijos gali pačios pasirinkti, ar atitinkamame

---

⁶ ESTT 2019 m. birželio 19 d. sprendimas *Meca*, C-41/18, 33 p.

pirkime jį numatyti). Direktyvoje nėra numatyta galimybė atitinkamą pašalinimo pagrindą numatyti ir kaip privalomą, ir kaip neprivalomą.

Atsižvelgiant į tai, kad (i) Įstatymų projektų aiškinamuosiuose raštuose nurodoma, jog siekiama atsisakyti konkrečių teisės aktų pažeidimų, kurie laikomi rimtu profesiniu pažeidimu, išvardinimo (nors tokie pažeidimai vis tik yra vardijami siūlomo VPĮ 46 str. 4 d. 7 p. ir tai turėtų būti patikslinta) ir (ii) siekiant užtikrinti teisinio tikrumo, teisėtų lūkesčių bei esminius viešųjų pirkimų principus, siūlytina rimtą profesinį pažeidimą numatyti kaip neprivalomą pašalinimo pagrindą ir leisti pačioms perkančiosioms organizacijoms kiekvieno konkretaus pirkimo atveju apsispręsti, ar tokį pagrindą taikyti bei, jeigu jis taikomas, pačioms nurodyti (bent pavyzdinį sąrašą), ką jos laikytų rimtu profesiniu pažeidimu. Tokiu būdu būtų užtikrinta ESTT sprendime *Meca*, C-41/18 nurodyta perkančiųjų organizacijų teisė dėl tiekėjo (ne)pašalinimo spręsti atsižvelgiant į kiekvieno konkretaus atvejo ir viešojo pirkimo aplinkybes.

Penkta, siekiant suderinamumo su ES teise ir viešųjų pirkimų principais, Įstatymų projektuose turėtų būti įtvirtinti ESTT praktikoje akcentuojami esminiai kriterijai, kuriais remiantis perkančiosios organizacijos turėtų vertinti, ar atitinkamu atveju buvo padarytas toks pažeidimas, kuris sudaro pagrindą pašalinti tiekėją iš viešojo pirkimo. Be kita ko, ESTT praktikoje akcentuojama, kad perkančiosios organizacijos turėtų atsižvelgti į proporcingumo principą, padarytų pažeidimų nereikšmingumą arba į nereikšmingų pažeidimų pasikartojimą⁷, taip pat į tai, ar būtent atitinkamas tiekėjas yra atsakingas už atitinkamus trūkumus (atitinkamą pažeidimą)⁸.

Šešta, nėra aišku, koku atveju būtų taikomos siūlomos VPĮ 46 str. 9 ir 10 dalys, t. y. iš kokios Lietuvoje galiojančio reglamentavimo nuostatos toks tiekėjo pašalinimas iš pirkimo teismo sprendime nurodytam laikotarpiui yra kildinamas. Nesant tokios nuostatos, neegzistuočių ir poreikis įtvirtinti su ja susijusias aptariamąs nuostatas, kurios būtų iš esmės nenaudojamos ir neveiksmingos.

Septinta, atkreipiame dėmesį į tai, kad Direktyvos nuostata (57 str. 1 d. paskutinioji pastraipa), kurią perkelia VPĮ 46 str. 2 d. 2 p., yra siejama tik su tais pašalinimo pagrindais, kurie yra įtvirtinti Direktyvos 57 str. 1 d. ir ją įgyvendinančioje VPĮ 46 str. 1 d. Tačiau pagal dabartinę VPĮ 46 str. 2 d. formuluotę tokia nuostata siejama ne tik su VPĮ 46 str. 1 d. numatytais pašalinimo pagrindais, bet ir su VPĮ 46 str. 3 d. Siekiant reglamentavimo aiškumo ir nuoseklumo, siūlytume VPĮ projekte numatyti pakeitimus, užtikrinančius, kad VPĮ aiškiai ir nedviprasmiškai įtvirtintų, jog VPĮ 46 str. 2 d. 2 p. yra aktualus vertinant VPĮ 46 str. 1 d. įtvirtintus pašalinimo pagrindus.

Galiausiai, pažymėtina, kad ir šiuo metu galiojantis reglamentavimas dėl pašalinimo pagrindų bei atskiros nuostatų formuluotės yra pakankamai neaiškios, dviprasmiškos ir kompleksinės. Atsižvelgdami į tai, vietoje to, kad būtų svarstomi nauji ir / ar iš ES teisės neišplaukiantys reglamentavimo modeliai / nuostatos, siūlytume tobulinti šiuo metu galiojančią reglamentavimą, jį ir, ypač atskiras nuostatų formuluotes, supaprastant, sustruktūrizuojant ir išgryninant nuostatų tarpusavio ryšius.

Be kita ko, siūlytume apsvaistyti, ar nebūtų tikslinga bent dalį VPĮ 46 str. 4 d. įtvirtintų privalomų pašalinimo pagrindų numatyti kaip neprivalomus pašalinimo pagrindus. Tokiu būdu pačios perkančiosios organizacijos galėtų pasirinkti, ar atitinkamo pirkimo kontekste tokio pašalinimo pagrindo nustatymas yra proporcingas (be kita ko, atsižvelgdamos į pirkimo objektą, jo skubą,

⁷ ESTT 2019 m. birželio 19 d. sprendimas *Meca*, C-41/18, 32 p.

⁸ ESTT 2019 m. spalio 3 d. sprendimas *Delta*, C-267/18, 29 p.

konkurencijos sąlygas atitinkamoje rinkoje, pašalinimo pagrindo nustatymu ir tikrinimu sukuriama administracinę naštą ir kt.). Tokie pakeitimai būtų visiškai suderinami su Direktyva, kadangi dalis VPĮ 46 str. 4 d. kaip privalomų nurodytų pašalinimo pagrindų Direktyvoje yra nurodyti kaip fakultatyvūs, t. y. kaip tokie, kurie nacionalinėje teisėje gali būti įtvirtinti tiek kaip privalomi, tiek ir kaip neprivalomi (į pirkimo sąlygas įtraukiami perkančiųjų organizacijų pasirinkimu). Tai pasakytina dėl, pavyzdžiui, VPĮ 46 str. 4 d. 2, 3, 4, 5, 6 p.

Taip pat atkreipiame dėmesį į tai, kad panašu, jog dalis šiuo metu VPĮ 46 str. 4 d. įtvirtintų privalomų pašalinimo pagrindų (pvz., VPĮ 46 str. 4 d. 7 ir 8 p.) apskritai yra išimtinai tik nacionalinio pobūdžio, t. y. Direktyvoje nenumatyti ir VPĮ įtvirtinti išimtinai tik nacionalinio įstatymų leidėjo iniciatyva. Asociacijų įsitikinimu, tokia situacija nėra galima, nes Direktyva nenumato galimybės nacionaliniu lygiu įtvirtinti naujus (papildomus) pašalinimo pagrindus, o juo labiau privalomus pašalinimo pagrindus. Tokiu būdu apsunkinamos tiekėjų (ypač iš kitų valstybių narių) galimybės dalyvauti Lietuvos viešuosiuose pirkimuose ir nepagrįstai yra ribojamos pamatinės ES judėjimo laisvės ir iš jų išplaukiantys viešųjų pirkimų principai bei nukrypstama nuo esminio Direktyvos tikslo – atverti viešuosius pirkimus konkurencijai. Pabrėžtina, kad ir sprendime byloje *Meca, C41/18 ESTT* nurodė, jog „neabejotina, kad Direktyva 2014/24 ribojama valstybių narių diskrecija“. Tuo atveju, jei tokie, Asociacijų įsitikinimu, tiesiogiai iš Direktyvos „neišplaukiantys“ pašalinimo pagrindai siejami su / kildinami iš Direktyvos 57 str. 4 d. c punkto dėl tiekėjo padaryto sunkaus profesinio nusižengimo, manytume, kad šiuos ir kitus pašalinimo pagrindus, susijusius su tiekėjo profesiniu nusižengimu, būtų tikslinga reglamentuoti vienoje nuostatoje, užtikrinant jų suderinamumą su Direktyvos 57 str. 4 d. c p. nuostata ir dėl jos pateiktais ESTT išaiškinimais.

Asociacijų nuomone, tokie pakeitimai būtų suderinami su (i) ESTT sprendimuose nurodytu tikslu suteikti daugiau laisvės pačioms perkančiosioms organizacijoms ir jas įpareigoti ne formaliai, o kiekvienu atveju atskirai ir atsižvelgiant į proporcingumo principą vertinti su pašalinimo pagrindu dėl profesinio nusižengimo susijusius aspektus, bei (ii) Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodytu tikslu dėl viešųjų pirkimų supaprastinimo ir vidaus kontrolės.

Jeigu Ministerija nuspręstų svarstyti atitinkamus pakeitimus, siūlytume šiuo klausimu organizuoti diskusijas ir konsultacijas su, be kita ko, socialiniais partneriais, įskaitant ir Asociacijas. Pažymime, kad tokias diskusijas ir VPĮ pakeitimų projektų analizę suderinamumo su ES teise kontekste reikšmingai palengvintų, jeigu su projektais teikiamose atitikties lentelėse prie kiekvieno konkretaus Direktyvos 57 str. punkto / papunkčio būtų nurodyta konkreti jį įgyvendinanti nacionalinė nuostata.

Dėl VPĮ projekto 11 str. (VPĮ 52 str. pakeitimų)

VPĮ projekto 11 str. siūloma iš esmės keisti VPĮ 52 str., numatant, kad informaciją apie tiekėją, kuris pirkimo procedūrų metu nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją apie atitiktį VPĮ 46 str. ir 47 str. nustatytiems reikalavimams arba apie tiekėją, kuris dėl pateiktos melagingos informacijos nepateikė patvirtinančių dokumentų, reikalaujamų pagal VPĮ 50 str., skelbiama nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 10 dienų nuo šio straipsnio 1 d. 1-3 p. nurodytų įvykių dienos. Tai reiškia, kad net tiekėjui nesutinkant su perkančiosios organizacijos sprendimu ir jį ginčijant teisme, informacija apie tiekėją yra paskelbiama.

Asociacijos nuomone taip yra grubiai pažeidžiami skaidrumo ir tiekėjų lygiateisiškumo, taip pat teisėtų lūkesčių principai, kadangi tiekėjai neigiamas pasekmes (VPĮ 46 str. 4 d. 4 p.) dėl negalėjimo vienerius metus dalyvauti kitų pirkimų procedūrose patirtų net ir tuo atveju, jei galiausiai teismo

sprendimu būtų nustatyta, kad atitinkamas perkančiosios organizacijos sprendimas buvo neteisėtas. Teismui panaikinus ginčijamą perkančiosios organizacijos sprendimą, informacija apie tokį tiekėją būtų pašalinama, tačiau tiekėjas jau iki tol būtų patyręs neigiamas iš neteisėtu pripažinto perkančiosios organizacijos sprendimo kylančias pasekmes. Tai praktikoje lemtų bylinėjimosi procesus prieš perkančiąsias organizacijas, siekiant prisiteisėti jų neteisėtais veiksmais padarytą žalą, ir (arba) tiekėjų nuostolius (jeigu tiekėjai nesikreiptų į teismą dėl žalos atlyginimo), kurie gali būti itin reikšmingi, jeigu tiekėjai dėl įrašymo į sąrašą būtų pašalinti iš labai didelės vertės pirkimų. Kaip jau nurodyta aukščiau, ESTT sprendime *Meca*, C-41/18 dėl su melagingos informacijos pateikimu susijusio pašalinimo pagrindų pasisakyta nebuvo, atitinkamai, tokiu pagrindu siūlomas VPĮ 52 str. pakeitimas negali būti grindžiamas.

Taip pat pabrėžiame, kad, kaip minėta, ESTT praktikoje akcentuojama, jog sprendžiant dėl tiekėjo pašalinimo turėtų būti vadovujamasi proporcingumo principu, atsižvelgiama į konkretaus pažeidimo aplinkybes. Atsižvelgdami į tai manytume, kad VPĮ 52 str. 1 d. nepagrįstai siekiama įtvirtinti, kad tiekėjų grupės atveju į melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą įtrauktini visi tiekėjai (nepriklausomai nuo jų įtakos atitinkamos informacijos (ne)pateikimui konkrečiu atveju).

Dėl VPĮ projekto 18 str. (VPĮ 86 str. 8 d.)

VPĮ projekto 18 str. siekiama papildyti VPĮ 86 str. 8 d. 4 p., nustatant, kad atidėjimo terminas, be kita ko, gali būti netaikomas, kai pirkimas atliekamas VPĮ 72 str. 3 d. nustatytais pagrindais, t. y. supaprastinto pirkimo ir VPĮ 2 priede nurodytų socialinių ir kitų specialiųjų paslaugų tarptautinio pirkimo atvejais, vykdant neskelbiamas derybas VPĮ 71 str. 1 d. 2 ir 3 p., 3 d. 2, 3 ir 4 p., 5 ir 6 d. nustatytais atvejais.

Sutiktina, kad tokiu VPĮ pakeitimu bus sudarytos sąlygos perkančiosioms organizacijoms pirkimus įvykdyti ir pirkimo sutartį sudaryti kaip įmanoma greičiau. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad praplečiant atvejus, kada atidėjimo terminas gali būti netaikomas, būtų nepagrįstai, neproporcingai siekiamiems tikslams ir reikšminga apimtimi apribota tiekėjų teisė į efektyvią teisinę gynybą.

Pirma, ESTT yra suformavęs atidėjimo termino teisinius pagrindus ir šiuo aspektu išaiškinęs, kad su tiekėjų veiksmingos teisinės gynybos principu, išplaukiančiu iš Direktyvos 89/665 1 str., nedera situacija, kai po perkančiosios organizacijos sprendimo paskelbti pirkimo laimėtoją iš karto priimamas sprendimas sudaryti viešojo pirkimo sutartį. Tokiais atvejais viena iš tiekėjų teisių gynimo priemonių, todėl ši priemonė visuomet turi būti įgyvendinama kartu su tiekėjų teisių veiksmingos (efektyvios) gynybos teisiniu principu⁹.

VPĮ projektu siekiant papildyti atvejus, kuomet gali būti netaikomas atidėjimo terminas, tokia būtinybė turi būti pagrindžiama svarbiomis priežastimis, kadangi, priešingu atveju, tai akivaizdžiai pažeistų tiekėjų teisių veiksmingos (efektyvios) gynybos principą.

Antra, priešingai nei teigiama VPĮ projekto aiškinamajame rašte, VPĮ 86 str. 8 d. papildymas nauju punktu visa apimtimi neatitiktų 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/66/EB iš dalies keičiančios Tarybos direktyvos 89/665/EEB ir 92/13/EEB dėl viešųjų sutarčių suteikimo peržiūros procedūrų veiksmingumo didinimo 2b str. a dalies nuostatų. Remiantis aptariamomis nuostatomis, valstybės narės gali numatyti, kad atidėjimo terminai netaikomi, jei

---

⁹ ESTT 2000 m. gruodžio 12 d. sprendimas byloje *Universale-Bau*, C-470/99; 2003 m. vasario 27 d. sprendimas byloje *Santex*, C-327/00; 2007 m. spalio 10 d. sprendimas byloje *Lämmerzahl*, C-241/06.

pagal Direktyvą 2004/18/EB nereikalaujama iš anksto paskelbti apie pirkimą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Nors dalis Direktyvoje 2004/18/EB numatytų atvejų, kada nereikalaujama iš anksto paskelbti apie pirkimą, sutampa su VPĮ 72 str. 3 d. nustatytais pagrindais, tačiau dalis atvejų, dėl kurių VPĮ projektu taip pat siūloma atsisakyti atidėjimo termino, nepatenka į atvejus, kai valstybės narės gali numatyti, kad atidėjimo terminai netaikomi. Į šią apimtį nepatenka VPĮ 71 str. 6 d. nuostatos, susijusios su atvejais, kai perkamos: (1) prekės ir paslaugos naudojant reprezentacinėms išlaidoms skirtas lėšas; (2) muziejų eksponatai, archyvų ir bibliotekų dokumentai, prenumeruojami laikraščiai ir žurnalai; (3) prekės iš valstybės rezervo; (4) licencijos naudotis bibliotekiniais dokumentais ar duomenų (informacinėmis) bazėmis; (5) teisėjų, prokurorų, profesinės karo tarnybos karių, perkančiosios organizacijos valstybės tarnautojų ir (arba) pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų mokymo ir konferencijų paslaugos; (6) ekspertų komisijų, komitetų, tarybų narių, taip pat jų pasitelkiamų ekspertų, valstybės institucijų ar įstaigų kontrolės veiklai reikalingų ekspertų teikiamos nematerialaus pobūdžio (intelektinės) paslaugos; (7) mokslo ir studijų institucijų veiklos, mokslo, meninės veiklos, studijų, taip pat mokslo ir studijų institucijų paraiškų, reikalingų leidimui vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą gauti, ekspertinio vertinimo paslaugos; (8) prekės, gaminamos ir (ar) naudojamos tik mokslinių tyrimų, eksperimentų, studijų ar eksperimentinės plėtros tikslais, kai norimo rezultato negalima pasiekti naudojant tokios pačios paskirties gaminius; (9) valstybės išdo funkcijoms atlikti reikalingos finansinės, kredito reitingo nustatymo ir finansinės informacijos teikimo paslaugos; (10) keleivių pervežimo, nakvynės ir kitos su tarnybine komandiruoje susijusios paslaugos, kai jos įsigyjamos iš tiesioginio paslaugos teikėjo; (11) dalijimosi pačių naudotojų sukurta informacija su visuomene platformos paslaugos, kai jos įsigyjamos iš tiesioginio paslaugos teikėjo pagal jo nustatytą visiems paslaugų gavėjams taikomą vienodą paslaugų kainodarą ir paslaugų organizavimo būdus ir kai paslaugos teikėjas neprisiima atsakomybės už skelbiamos informacijos turinį.

Trečia, VPĮ projekte numatytas atveju, kada netaikomas atidėjimo terminas, papildymas iš esmės grindžiamas tik siekiu sudaryti sąlygas perkančiosioms organizacijoms pirkimus ypatingos skubos atveju įvykdyti ir pirkimo sutartį sudaryti kaip įmanoma greičiau. Tačiau atkreiptinas dėmesys, jog VPĮ 72 str. 3 d. nustatyti pagrindai nėra susiję vien tik su pirkimų vykdymu ypatingos skubos atvejais. Šie pagrindai taip pat įtvirtina ir tokius neskelbiamų derybų būdu vykdomus pirkimų atvejus, kai prekes pateikti, paslaugas teikti ar darbus atlikti gali tik konkretus tiekėjas; prekės ir paslaugos perkamos naudojant reprezentacinėms išlaidoms skirtas lėšas; perkami muziejų eksponatai, archyvų ir bibliotekų dokumentai, prenumeruojami laikraščiai ir žurnalai; kt. Tik vienas pagrindas tiekėjui, siekiančiam kvestionuoti pirkimo rezultatus nepaliekama nei teisinės, nei faktinės galimybės jų pakeisti. Atidėjimo terminas –, nustatytas VPĮ 71 str. 1 d. 3 p., yra susijęs su ypatinga skuba, t. y. kai neišvengiamai būtina pirkimą atlikti ypač skubiai dėl įvykio, kurio perkančioji organizacija negalėjo numatyti, kai tokio pirkimo neįmanoma atlikti atviro, riboto konkurso ar skelbiamų derybų būdais VPĮ nustatytais terminais. Atitinkamai, didžioji dalis nurodomų papildomų atvejų, kada atidėjimo terminas neturėtų būti taikomas, nėra susiję su ypatinga skuba. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad VPĮ projekte nurodomas pagrindas, t. y. tariama ypatinga skuba, negali būti laikomas pakankamu ir pagrįstu pagrindu riboti tiekėjų veiksmingą (efektyvią) teisių gynybą.

Atsižvelgiant į nurodomas aplinkybes, Asociacijų manymu, VPĮ projektu siekiama nepagrįstai papildyti atvejų, kuomet gali būti netaikomas atidėjimo terminas, sąrašą, jį pernelyg išplečiant ir taip ribojant tiekėjų teisių veiksmingą (efektyvią) gynybą. Be to, VPĮ projektu papildžius atvejus, kuomet atidėjimo terminas gali būti netaikomas, neigiamus padarinius taip pat gali patirti ir

perkančiosios organizacijos, kadangi gali padaugėti ginčų dėl pirkimo sutarčių teisėtumo ir, atitinkamai, dėl perkančiųjų organizacijų deliktinės atsakomybės taikymo. Dėl to perkančiosios organizacijos objektyviai gali susidurti su dvigubo mokėjimo už sutartį situacijomis, įgyvendindamos pareigą pagal sutartį sumokėti kontrahentui už jos vykdymą ir pareigą pagal teismo sprendimą sumokėti neteisėtai pašalinto ar nepripažinto viešojo pirkimo laimėtojo naudai civilinės atsakomybės forma.

Dėl VPĮ projekto 19 str. (VPĮ 91 str.)

VPĮ projektu siekiama įtvirtinti, jog perkančiosios organizacijos CVP IS Viešųjų pirkimų tarnybos nustatyta tvarka paskelbtų informaciją apie pirkimo sutarties neįvykdžiusius ar netinkamai ją įvykdžiusius tiekėjus nedelsiant, t. y. nelaukiant kol pasibaigs tiekėjams nustatytas terminas apskųsti atsitinkamus perkančiųjų organizacijų sprendimus arba, jeigu tiekėjai dėl tariamo pirkimo sutarties neįvykdymo ar netinkamo įvykdymo jau kreipėsi į teismą, nelaukiant ginčo pabaigos ir sprendimo šiame ginče įsiteisėjimo. Tokie siūlytini VPĮ pakeitimai reiškia, kad iš esmės tiekėjai su kuriais perkančiosios organizacijos nutraukė sutartis dėl tariamai netinkamo jų vykdymo, net ir nesant pagrindo tokiam sutarties nutraukimui, bus įtraukiami į Nepatikimų tiekėjų sąrašą ir iš jo pašalinami tik po to, kai įsiteisės teismo sprendimas, kuriuo patenkinamas tiekėjo reikalavimas.

Pirma, pažymėtina, kad toks reguliavimas visiškai nepagrįstai apribotų sąžiningų tiekėjų galimybę iki tol, kol įsiteisės sprendimas ginče dėl tariamo pirkimo sutarties neįvykdymo ar netinkamo įvykdymo, dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, kadangi tokie tiekėjai po perkančiosios organizacijos sprendimo su jais nutraukti sutartį nedelsiant būtų įtraukiami į Nepatikimų tiekėjų sąrašą.

Teismų praktikoje laikomasi pozicijos, kad nepatikimų tiekėjų sąrašo sudarymu yra ginamas viešasis interesas, apsaugantis perkančiąsias organizacijas nuo sutarčių sudarymo su nekokybiškas paslaugas ir (arba) prekes teikiančiais, ar darbus atliekančiais asmenimis (tiekėjais)¹⁰. Abejotina, ar šiuo atveju į Nepatikimų tiekėjų sąrašą taip pat įtraukiant ir tuos tiekėjus, su kuriais sutarties tinkamo vykdymo klausimas vis dar yra nagrinėjamas teisme, bus užtikrinami Nepatikimų tiekėjų sąrašu siekiami įgyvendinti tikslai.

Antra, VPĮ projekto aiškinamajame rašte nepateikiama jokių aiškių tokio VPĮ pakeitimo pagrindų ir apsiribojama tik nuoroda į ESTT sprendimą byloje *Meca*, C41/18. Šioje byloje ESTT nurodė, jog valstybės narės neturėtų riboti / varžyti galimybių pačioms perkančiosioms organizacijoms atrankos etape vertinti ekonominės veiklos vykdytojo, su kuriuo sudaryta sutartis buvo nutraukta, patikimumo, jeigu teisme pareiškiamas ieškinys dėl sprendimo nutraukti viešojo pirkimo sutartį, kurį perkančioji organizacija priėmė dėl didelių trūkumų ją vykdant. Pažymėtina, kad šiuo atveju ESTT iš esmės nurodė, kad perkančiosios organizacijos turi turėti teisę įvertinti tiekėjo patikimumą ir, be kita ko, atsižvelgiant į aplinkybes, jog su šiuo tiekėju buvo nutraukta pirkimo sutartis dėl didelių trūkumų ją vykdant, net jei šiuo atveju dar nėra įsiteisėjęs teismo sprendimas dėl tokio sutarties nutraukimo teisėtumo. Tai nereiškia, kad tokie tiekėjai taip pat turėtų būti įtraukiami į Nepatikimų tiekėjų sąrašą dar nesant įsiteisėjusiam teismo sprendimui dėl tokio tiekėjo netinkamai įvykdytos sutarties.

***

---

¹⁰ Lietuvos apeliacinio teismo 2017 m. gruodžio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1513-178/2017; 2018 m. vasario 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-540-302/2018.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, prašome patikslinti Įstatymų projektus pagal pateiktus pasiūlymus, tokiu būdu užtikrinant Įstatymų projektuose numatyto reglamentavimo suderinamumą su ES teise bei esminiais viešųjų pirkimų principais ir tikslais.

Pagarbiai

Asociacijos „Investors' Forum“
vykdomoji direktorė

R. Skyrienė

Lietuvos pramonininkų konfederacijos
generalinis direktorius

R. Sartatavičius